

Юзікова Н. С., к.ю.н.,
Дніпропетровський національний університет
ім. О. Гончара, м. Дніпропетровськ, Україна

ДОВІРА ДО СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ СУСПІЛЬСТВА У СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ ПРОТИПРАВНІЙ ПОВЕДІНЦІ НЕПОВНОЛІТНІХ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ПОГЛЯД

Забезпечення соціально-прийнятного розвитку особистості дитини – це роль, яку виконують соціальні інститути щодо формування особистості дитини у процесі соціалізації відповідно до потреб суспільства або окремих його сфер.

Головна мета суспільства це створення правових, соціальних і економічних умов для належного функціонування та соціалізації дитини, утвердження її духовно і фізично здорової, матеріально та соціального благополуччя, забезпечення виконання соціальними інститутами суспільства (політичний, економічний, соціальний, сім'ї, освіти, релігії, культурно-виховний) основних їх функцій. У межах наукової статті буде зосереджено увагу на окремих соціальних інститутах суспільства, що відіграють значну роль у соціалізації дитини.

Реалізація функцій соціальних інститутів сприяє формуванню поваги до моральних засад і традиційних цінностей українського суспільства; формуванню громадської думки щодо небайдужого ставлення до відхилень у поведінці неповнолітніх.

Одним із шляхів, що забезпечують досягнення цілей соціальних інститутів суспільства, що спрямовують свої зусилля на створення умов для прийнятної соціалізації дитини є формування довіри до цих інститутів.

Аналізуючи питання довіри до соціальних інститутів зосередимо увагу на домінуючій ролі соціального інституту релігії не тільки у процесі соціалізації дитини, а й у цілому у житті суспільства. Одне з перших письмових відображень духовного впливу можна знайти у «Поученні Володимира Мономаха дітям» [1]. Ця пам'ятка містить три головні правила поведінки, що стосуються людини-християнина і особливо, князя-християнина, які Володимир Мономах наставляв своїм дітям. Перша, відображує ставлення людини до Бога, друга – відносини між владою та підданими, і третя – ставлення людини до самого себе, а відповідно й до інших людей.

Формування довіри процесі соціалізації дитини потребує інститут сім'ї (батьківської влади), інколи необмежної, на якій багато століть тримається культурно-виховний процес.

Особливе місце серед історичних пам'яток минулої доби займає Домострой, де було передбачено форми та види впливу на дитину у процесі її виховання та розвитку [2]. Діти несли відповідальність перед батьками, а батьки перед Богом та людьми (суспільством) за те, що неналежним чином виховували своїх дітей, наслідком чого була протиправна поведінка дитини.

Таким чином, суспільство оцінювало неприйнятну поведінку дитини як результат неналежного виховання, негідного виконання своїх батьківських обов'язків.

У післяреволюційний період, коли домінуючу роль займає політичний інститут, до якого будують безмежну довіру, нівелюється значення та довіра до родини. Саме держава шляхом затвердження єдиної політики висловлює недовіру до родині у формуванні потреб, інтересів, цінностей, мотивації до позитивної активності дитини. Жінка представлена, не як мати здатна виховати свою дитину у турботі та любові, а як будівниця комунізму.

Таким чином недовіра до інституту сім'ї, породила деформації у процесі соціалізації дитини, що у подальшому вплинуло на формування злочинної активності частини неповнолітніх.

Прикладом безмежної довіри до політичного інституту крізь призму використання владних повноважень органами держави є звернення громади (дружин чиновників) до губернатора напередодні Різдва Христова. Нарікаючи чоловікам на те, що вони віддавали перевагу грі у більярд у ресторанах, клубах, де залишали значну частину заробітку, а дружини з дітьми голодували у холодних квартирах, просили губернатора заборонити гру у ресторані «Континенталь». Архівні матеріали свідчать про те, що більярди було зачинено до 30 січня 1910 року [3].

Окремої уваги заслуговує формування довіри у межах *інституту освіти*.

Довіра до системи освіти і виховання в межах цього соціального інституту проявляється у системі впливу, формах діяльності спрямованих на створення відповідних умов для прийнятного розвитку дитини та корекції її поведінки у разі деструктивних та суспільно небезпечних відхилень.

Довіра до соціальних інститутів суспільства дає можливість стабільно розвиватись суспільству, сприяє формуванню потреб, цінностей, інтересів у неповнолітніх, та своєчасній корекції й впливу на протиправну поведінку підлітків.

Таким чином, формування довіри до соціальних інститутів суспільства, що впливають на соціалізацію дитини та створюють мотивацію до соціально-корисної активності, сприяє зниженню рівня злочинності неповнолітніх, та підвищенню рівня безпеки у суспільстві.

Література

1. Правда Русская или Законы Великих князей Ярослава Владимировича и Владимира Всеволодовича Мономаха. С приложением. Издано любителями отечественной истории. Печатано в типографии Святейшего Правительствующего Синода. 1793. – 100 с. Приложение на XVI стр.
2. Русская История «Домострой» Полный текст Сильвестровская редакция [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.Lestvitsa.dp.ua.
3. Державний архів Дніпропетровської області (ДАДО). – Ф. 469. Катеринославська міська управа, оп. 1. спр. 27-29 арк.

УДК 343.3

Ярмиш Н. М., д.ю.н., професор,
Національна академія прокуратури України, м. Київ, Україна

ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ПОНЯТЬ «СЛУЖБОВА ОСОБА» ТА «ПОСАДОВА ОСОБА»

Поняття «посадова особа» та «службова особа» використовуються у багатьох нормативно-правових актах України, проте у жодному з них співвідношення між ними не роз'яснюється. А це негативно позначається на практиці застосування норм, які містять відповідні поняття.

Насамперед терміни, що розглядаються, містяться у Конституції України. Так, ст. 40 Основного закону проголошує: «Усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів...». Саме таким чином йдеться про відповідних осіб й у ст. 56 Конституції України: такі особи також згадуються через сполучник «і». А це свідчить про те, що законодавець розглядає поняття «службових» та «посадових» осіб в якості не співпадаючих, різних. Саме цим спростовується наукова думка, нібито дані терміни є синонімами.

Аби розібратися у співвідношенні понять «службова» та «посадова» особа, звернемося до законів, якими вони визначені.

Почнемо з терміну «службова особа». У Кримінальному кодексі України 1961 р. використовувався термін «посадова особа», а в КК 2001 р. він замінений на «службову особу». Цікаво, що при цьому визначення службової особи співпадало з тим, яке містив попередній кодекс щодо особи посадової. Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції» від 7 квітня 2011 р., яким внесені зміни до певних законів, зокрема до КК України, дещо розширив визначення службової особи у